

Utlåtande om utkastet till regeringens proposition med förslag till lag om samarbete mellan vissa kommuner vid ordnande av efterbehandling av stora fartygsoljeskador och fartygskemikalieolyckor i havsområdet samt till lag om ändring av 111 a § i räddningslagen
Kommunstyrelsen 14.04.2026 § 99
177/03.00.00/2026

Beredare	ledande beredskaps- och säkerhetsexpert Heikki Saarnio direktör för infratjänster Toni Keski-Lusa miljöinspektör Elina Röman fornamn.efternamn@kirkkonummi.fi , tfn 09 29671 (växel)
Beslutsförslag	Kommundirektör Virpi Sailas Kommunstyrelsen beslutar ge miljöministeriet utlåtande om utkastet till regeringens proposition med förslag till lag om samarbete mellan vissa kommuner vid ordnande av efterbehandling av stora fartygsoljeskador och fartygskemikalieolyckor i havsområdet samt till lag om ändring av 111 a § i räddningslagen enligt redogörelsedelen.
Beslut	Kommunstyrelsen beslutade enhälligt enligt beslutsförslaget.
Redogörelse	Bakgrund Miljöministeriet har begärt utlåtande om utkastet till regeringens proposition med förslag till lag om samarbete mellan vissa kommuner vid ordnande av efterbehandling av stora fartygsoljeskador och fartygskemikalieolyckor i havsområdet samt till lag om ändring av 111 a § i räddningslagen Utlåtandet ska ges senast 26.4.2026. Syftet med lagutkastet är att förbättra kustkommunernas förutsättningar att ordna efterbehandling samt att stärka samarbetet mellan kustkommunerna vid omfattande och allvarliga fartygsoljeskador och fartygskemikalieolyckor. Genom propositionen strävar man dessutom efter att utveckla kustkommunernas beredskap för efterbehandling genom att föreskriva om en skyldighet att utarbeta en beredskapsplan. Syftet med propositionen är också att säkerställa att bestämmelserna om efterbehandling av marina miljöskador är enhetliga och täcker skador som orsakas av både oljeprodukter och andra skadliga ämnen. Bedömning som gäller ärendet Kyrksläotts kommun anser att det i princip är nödvändigt att stärka beredskapen för efterbekämpning av stora fartygsolje- och fartygskemikalieskador i havsområdet och utveckla det regionala samarbetet mellan kommunerna. Beredskapen för efterbekämpning har i flera kommuner varit ringa, och lagpropositionen om beredskapsplaner som ska göras under ledning av staten är till denna del ett steg åt rätt håll. Kommunen fäster dock uppmärksamhet vid att den statsfinansiering som föreslås i lagpropositionen i huvudsak är riktad till utarbetande och uppdatering av beredskapsplanen. I lagförslaget föreslås varken permanent eller förutsebar finansieringslösning för upprätthållande av den praktiska bekämpningsberedskapen i kommunerna, såsom personalresurserna, utrustningen och kompetensutvecklingen. Detta är problematiskt särskilt i situationer där kommuner måste ansvara för långvariga och omfattande efterbekämpningsåtgärder.

Enligt lagutkastet skulle kommunerna fortfarande svara för efterbekämpningen av olje- och kemikalieskador i havsområdet inom sitt område. Trots att man vid skadesituationer tillämpar principen att den som orsakar skadan betalar har kommunen skyldighet att omedelbart vidta efterbekämpningsåtgärder. Efterbekämpning som tar flera år kan i värsta fall binda betydande personal- och ekonomiresurser innan det finns visshet om att kostnaderna täcks. Detta kan äventyra kommunens ekonomiska balans och normala serviceproduktion.

Dessutom förblir det oklart hur kommunernas efterbekämpningskostnader ersätts i de fall då en fartygsoljeolycka inträffar på internationellt vatten. Tillämpningsområdet av lagstiftningen om miljöskadefonden ger inte till denna del kommunerna tillräcklig visshet om att kostnaderna kan ersättas.

Kyrksläotts kommun framhäver att utgångspunkten för lagstiftningen och beredskapsplaneringen ska vara effektiviteten av första bekämpningen. Gränsbevakningsväsendets och räddningsverkets resurser för högklassig och snabb första bekämpning ska tryggas. Ju tidigare skadan fås begränsad och under kontroll, desto kostnadseffektivare blir bekämpningen, miljöskadorna blir mindre och behovet av övergång till efterbekämpning minskar.

Kommunen anser också att det är viktigt att man i lagstiftningen säkerställer att man inte övergår till efterbekämpning enbart genom beslut av räddningsverket utan att höra de berörda kommunerna. Kommunerna ska ges tillräckligt med tid för att förbereda sig för ansvaren för efterbekämpning. Dessutom ska lagen förtydligas så att den efterbekämpningsmyndighet som kommunen förordnar inte är samma myndighet som övervakar efterbekämpningen, detta för att ansvaren och rollerna ska hållas tydliga.

Kyrksläotts kommun anser att man vid den fortsatta beredningen av lagpropositionen särskilt ska uppmärksamma långsiktigt säkerställande av det ekonomiska stödet till kommunerna och tryggheten av tillgången till finansiering även när det gäller beredskapsplaneringen och den praktiska bekämpningsberedskapen.